

1. L'ESTAT DE LA CUESTIÓ. VISIÓ GLOBAL EUROPEA

El dilluns passat, 9 de novembre, el Director de l'Agència Europea de Medi Ambient, Domingo Jiménez Beltran tingué dues intervencions en dos fòrums diferents: En el workshop del Fòrum Ambiental de la Fira de Barcelona, detallà l'Informe "El medi ambient en la U.E. en el llindar del segle XXI" fet per al Consell de Ministres de Medi Ambient (Luxemburg, 24 de Juny del 99) i posteriorment presentà l'informe "Estat i pressions del medi ambient marí i litoral del Mediterrani".

D'allò que va dir ressaltem les següents afirmacions:

"El Mediterráneo está bastante bien; las aguas del mar están en buen estado, al igual que la mayoría de los ecosistemas... Es en la costa donde está el problema... el Mediterráneo es el primer destino turístico del mundo... las llegadas de visitantes en temporada alta pasarán de 135 millones en 1990 a 570 millones en el 2025...Esta demanda de espacio costero y de recursos es una amenaza para el litoral..."

"La planificación del territorio no se puede dejar en manos de las entidades locales. Los municipios no disponen de mecanismos para soportar las presiones... y son un terreno abonado para la corrupción..."

"Más turismo mata el turismo..."

L'informe documenta el present i el futur desenvolupament no sostenible de diferents sectors econòmics, entre ells el turisme.

Considera els tres sectors més difícils de "domesticar":

- el transport (pel seu creixement incontrolable)
- el turisme i la planificació territorial (perque no existeix política europea d'integració).

I parla de mesures per a la seua integració: entre elles, la vigilància, l'avaluació "ex ante" y "ex post" de projectes i polítiques.

Un exemple ha estat el Pla de Desenvolupament Regional amb el seu corresponent Estudi d' Impacte Ambiental... fet per la "Red de Autoridades Ambientales"...

2. EL TURISME A LA MEDITERRÀNIA

El 19 d'Abril de 1997 es varen reunir a Calvià (Mallorca) 490 líders polítics, empresaris turístics, autoritats regionals i locals, consultores, instituts d'investigació, etc. de 28 països mediterranis en la "Conferència Internacional sobre turisme i desenvolupament sostenible a la Mediterrània".

Després d'analitzar que el turisme és una de les activitats més importants de la regió i que ha permès la multiplicació de la inversió i de l'ocupació, convertint-se en el primer destí turístic mundial, planteja dos punts de partida diferents:

- **en les zones més desenvolupades, renunciar al creixement il·limitat i rehabilitar el patrimoni natural i l'edificat.**
- **en les zones emergents, desenvolupar iniciatives sostenibles que eviten el deteriorament dels seus recursos i garanteixquen la viabilitat del seu futur.**

Les dues situacions exigeixen reformular els models i productes turístics en clau de sostenibilitat.

Posteriorment va fer una crida als empresaris i a les autoritats locals per a elaborar Agendes 21 locals i recabar el recolzament de la U.E. en el programa MEDA.

Enguany, i amb motiu del Dia Mundial de les Zones Humides, tingué lloc a València unes jornades (presidides per les màximes autoritats locals, autonòmiques i estatals) sobre Turisme i Medi Ambient relacionat amb les possibilitats de desenvolupament econòmic a les zones del litoral mediterrani compatible amb la conservació del patrimoni natural costaner. Les conclusions i acords anaven encaminades en el mateix sentit dels acords de Calvià.

3. PRESSIONS, ESTAT I RESPOSTA

Les forces motrius relacionades amb el turisme (transport, energia, aigua, territori) estàn exercint una pressió insostenible.

- La demanda d'espai costaner mediterrani continua augmentant. (Dades EEA).
- L'estat del medi ambient en la zona costera és preocupant: els esforços de manteniment de la pròpia línia litoral, es a dir, les platges de sorra, que junt amb el sol són l'ingredient bàsic del producte turístic, estàn adquirint una dimensió econòmica significativa, encara emmascarada en les aportacions dels Fons de Cohesió. Els espais naturals o naturalitzats costaners, i dins d'ells, les zones humides, fonamentals en el manteniment dels serveis ambientals bàsics del clima mediterrani i part també de l'oferta turística, minven en qualitat i quantitat de territori i de l'element que els defineix: l'aigua.
- El mateix territori pateix una saturació urbanística que es fa palesa per a qualsevol observador.

RESPOSTA DELS AGENTS SOCIALS.

Una primera resposta vindria donada per els sectors econòmics o socials que mantenen la necessitat de deixar al mercat que s'equilibre per sí mateix. El problema el tenim si les previsions de totes les autoritats científiques i institucionals ens recorden que hi ha sectors de mercat (de menor poder adquisitiu) que ocuparàn l'espai d'altres que l'abandonen i encara hi haurà demanda per cobrir fins l'últim metre de la costa mediterrània.

Quin cost ambiental suposaria aplegar al punt d'equilibri?

Estem els ciutadans valencians disposats a perdre el patrimoni natural i a suportar les pressions sobre els recursos que implica aquesta dinàmica?

Una nova percepció la tenim mirant cap a Les Illes, cap a territoris que han estat per davant i on la seua principal activitat ha estat el turisme i han aplegat a la maduresa. Les paraules del President de la Comunitat Autònoma Balear, en la seua visita a Valencia en Octubre són prou clarificadores: NO VOLEM MES DEL MATEIX. VOLEM MILLOR DEL MATEIX.

4. TURISME SOSTENIBLE I OCUPACIÓ

El problema que es planteja és la possibilitat de canvi en un sector, el turístic, on la vessant de CONSTRUCCIÓ ha estat sempre primordial.

Encara actualment, la promoció i realització de noves urbanitzacions, les àrees residencials en zones turístiques de costa tenen els millors índexs d'ocupació, quasi la plena ocupació. Els casos de borses de treballadors immigrants amb o sense papers són ben significatives.

L'objectiu de frenar l'expansió urbanística litoral, efectivament podria donar en l'aspecte d'ocupació en la construcció un punt d'inflexió.

La pregunta és si aquest sector s'adaptarà a les noves condicions restrictives i podrà reordenar el seu àmbit de negoci. Com a exemple, podríem citar el canvi que s'ha donat en moltes ciutats europees on l'activitat principal del sector de la construcció (en quant a numero de persones ocupades) és precisament la "reconstrucció" dels centres històrics i no l'expansió territorial. O la diversificació d'activitats d'empreses de construcció cap al sector de serveis, mediambiental o altres.

L'altre aspecte d'ocupació i turisme sostenible vindria donat pel canvi dels jaciments de treball lligats a la millora de la qualitat dels serveis turístics.

Ací és on deurien anar els esforços conjunts tant de les empreses i de les organitzacions empresarials, com de les administracions i també com no en les aportacions dels sindicats en l'aspecte sobre tot de la formació continua i ocupacional, de cara a dotar al sector de treballadors preparats per a cobrir les noves demandes de treball qualificat per a un turisme també de més qualitat, amb una oferta complementaria mes diversificada i menys estacional.

Com ha ocorregut en altres activitats econòmiques en reconversió, el fet de trobar-se amb limitacions legislatives, entrebancs de rebuig social, etc, ... ha permès convertir les dificultats en OPORTUNITATS, passar de l'obsolet a l'avantguarda i a la innovació. Per als treballadors i als sindicats representatius, l'objectiu és que les transicions siguin justes.

En tot cas, l'exemple de turisme respectuós amb el patrimoni natural, cultural, històric que es produeix en zones minoritàries de l'interior, caldria tenir-lo com exemple per estendre-l a les massificades zones litorals.

DECLARACIÓ DE CALVIÀ. ABRIL 97

- TURISME MADUR
- RENUNCIAR AL CREIXEMENT IL.LIMITAT
- REHABILITAR EL PATRIMONI NATURAL I EDIFICAT
- TURISME EMERGENT
- INICIATIVES QUE EVITEN DETERIORAMENT DELS RECURSOS I GARANTEIXEN LA VIABILITAT DEL FUTUR